

Motion till riksdagen 2005/06:So357

av **Elina Linna m.fl. (v)**

Nationella minoriteter i vård och omsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att se över hur hälso- och sjukvården, äldreomsorgen och socialtjänsten uppfyller sina åtaganden i relation till Sveriges åtaganden gällande nationella minoriteter.

Motivering

Ända sedan nationen Sverige började formeras har en gränsdragningsprocess pågått om vilka som ska få ingå i och vilka som inte tillhör den nationella gemenskapen. Det handlar om en uppdelning i ”vi” och ”dom”. Den svenska rasismen mot ”dom” som ställts utanför har genom åren varit betydande och inte bara riktat sig mot människor i andra länder. Den har även resulterat i ett starkt förtryck av etniska grupper inom Sveriges gränser som i dag brukar kallas för nationella minoriteter (se t.ex. SOU 2005:56 *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*). Det är i ljuset av det svenska nationella projektets historiska skuld som diskussionen om de nationella minoriteterna måste föras.

På senare år har de nationella minoriteternas situation uppmärksammats, och Sverige ratificerade år 2000 Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkskonventionen). I minoritetsspråkskonventionen framhålls bl.a. att skydd och främjande av minoritetsspråk är viktigt för att stärka demokratiska principer och kulturell mångfald inom ramen för nationell suveränitet och territoriell integritet.

Enligt artikel 7.2 i konventionen skall parterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att undanröja ”alla oberättigade åtskillnader, undantag, restriktioner eller preferenser som gäller användning av ett landsdels- eller minoritetsspråk”. Stadgan ger ett relativt starkt skydd för användningen av

Fel! Okänt namn på

minoritetsspråk i utbildning, rättsprocess, kontakter med det offentliga, medier, vid kulturella evenemang och vid ekonomiska och sociala aktiviteter. De nationella minoritetsspråken i Sverige är romani chib, jiddish, meänkieli, samiska och finska.

Sveriges riksdag beslutade enhälligt 1999 om en samlad minoritetspolitik till skydd för de nationella minoriteterna i Sverige. I förarbetena till detta betonades bl.a. vikten av äldreomsorg på det egna modersmålet.

Europarådet har i en rapport påpekat att Sverige brustit i flera avseenden vad gäller sitt åtagande för de nationella minoriteterna.

Den grundläggande paragrafen i hälso- och sjukvårdslagen är att hälso- och sjukvård ska ges på lika villkor i hela landet. Det betyder att ingen, oavsett kön, etnicitet, sexuell läggning eller socioekonomisk ställning ska särbehandlas utan ges hälso- och sjukvård utifrån behov.

I vård och omsorg är språket en mycket viktig del då det ger information till den som ska vårda om vilka behov som finns och information till den vårdade om vilka insatser som ges. Att få kommunicera i vårdsituationen på sitt eget språk ger trygghet i en situation som i övrigt kan vara otrygg på grund av ohälsa. Ett problem som uppmärksammats av konstitutionsutskottet i dess rapport Nationella minoriteter och minoritetsspråk (2005/05:RFR3) är att de svenska minoritetsspråkslagarna från 1999 gäller ”inom den kommunala barn- och äldreomsorgen, men inte inom landstingets hälso- och sjukvård”.

Detta har också inneburit att KU i sin uppföljning av riksdagsbeslutet om nationella minoriteter inte specifikt har tittat på vilka behov som finns inom hälso- och sjukvård och i vilken mån dessa verksamheter lever upp till minoritetsspråkskonventionens krav.

Dessutom är kunskapsläget inte särskilt tillfredsställande beträffande rasism och diskriminering inom äldreomsorgen. Det verkar inte vara ett osannolikt antagande att tro att århundraden av etniskt förtryck lämnar spår i form av en institutionaliserad rasism inom dessa verksamheter. Vänsterpartiet vidhåller därför att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att se över hur hälso- och sjukvården, äldreomsorgen och socialtjänsten uppfyller sina åtaganden i relation till Sveriges åtaganden gällande nationella minoriteter även sedan resultatet av KU:s uppföljning blev känt, vilken utskottet hänvisade till i sin tidigare behandling av den här motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 29 september 2005

Elina Linna (v)

Ingrid Burman (v)

Kalle Larsson (v)

Ulla Hoffmann (v)

Gunilla Wahlén (v)